K jubileu akademika Jana Mukařovského

V plnom rozmachu tvorivých síl dožíva sa akademik Jan Mukařovský 75 rokov. Aj keď vo svojom diele vyčerpávajúco obsiahol celý rad základných literárnovedných otázok, nedá sa hovoriť, že by bolo už „zavŕšené", lebo akademik Jan Mukařovský chce naďalej prispievať k zdarnému rozvoju literárnej vedy. Naďalej — tak ako v celej jeho doterajšej vedeckej práci — ide mu o systémovosť a systematickosť, o vedecký prístup k problematike, o určenie špecifickosti umeleckého diela.

Nie je iba zdvorilostnou frázou tvrdenie, že dielo nijakého literárneho vedca tak podnetne neovplyvnilo vývin českej i slovenskej literárnej vedy ako práve dielo akademika Mukařovského. Kapitoly z české poetiky stali sa v pravom zmysle slova učebnicou pre celé dnešné „pokolenie" literárnovedných pracovníkov. Stali sa nevyhnutným prameňom a pomocníkom, zdrojom poučenia i návodom k ďalšiemu rozvíjaniu problematiky. A to je azda najlepšou devízou pre literárneho vedca, ktorého dielo je priekopnícke v každom ohľade. Ním sa začala nová etapa v literárnovednom výskume, novým prístupom k problematike, systematickosťou a metodologickou vyhranenosťou.

Tieto zásluhy a pozitívne výsledky Mukařovského diela hodnotia a uznávajú sa doma i v zahraničí. Lebo pražská štrukturalistická škola, pri ktorej zrode stál akademik Mukařovský, stala sa pojmom v celosvetových reláciách, moderné metódy literárnej vedy v nejednom ohľade z nej vychádzajú alebo na ňu nadväzujú. Aj v tých prípadoch, keď z Mukařovského diela sa priamo nevychádza, viaceré zistenia obsiahnuté v Mukařovského diele úzko súvisia s najnovšími výskumami literárnej vedy.

Kľúčom k pochopeniu Mukařovského koncepcie literatúry sú určite Kapitoly. Pravda, nemožno mnohostranné a podnetné dielo vidieť iba cez prizmu Kapitol; nechápali by sme v celom rozsahu jeho význam a prínos, obchádzali by sme problémy, ktoré už riešil a objasnil — a nevideli by sme ani osobnosť literárneho vedca v celej šírke a zložitosti.

Akademik Jan Mukařovský počas celej svojej vedeckej činnosti zaujímal čelné miesto v literárnovednom živote. Zaujímal ho aj vtedy — v päť-

desiatych rokoch – keď do literárnej vedy prenikali zjednodušujúce a jednostranné hodnotiace kritériá. Stál na čele literárnovedného života napriek niektorým znehodnocujúcim hlasom, ktoré sa snažili z „ideologických" pozícií poprieť pozitívny prínos Mukařovského diela. Dielo však pretrvalo a pretrváva, a nie znehodnocujúce hlasy; jasnou rečou hovoria zaň výsledky.

Vedecká činnosť Mukařovského je nerozlučne spätá s rozvojom modernej vedy a umenia. Sledoval proces formovania moderného umenia a iniciatívne zasahoval do jeho vývinu. Zásluhu na tom má práve jeho vedecká metóda, zmysel a cit pre umelecké kvality. Ukázal, v čom a kde sú pravé hodnoty, v čom a kde sú progresívne tendencie vo vývine literatúry.

Slovenskí literárnovední pracovníci srdečne pozdravujú akademika Jana Mukařovského pri jeho jubileu. Majú v ňom dobrého učiteľa, radcu i priateľa, ktorý s pochopením a porozumením sleduje rozvoj slovenskej literárnej vedy a literatúry. Vyslovujú mu svoj hold a svoju vďaku a želajú mu veľa úspechov do ďalšej práce.

Redakcia